

Jutlus Nõos P, 07.01.18 kell 11.00, Kristuse ristimise püha

Lektsioonid: 1Ms 9:12–16; Lk 3:15–18, 21–22

Pihikõne: 5Ms 5:14

Jutlus: Gl 3:23–29

Laulud: 276 (1–5); 210 (1–6, 7); 272 (1–3); 273 (1–5)

Aga enne usu tulekut me olime Seaduse valve alla suletud kuni usu ilmumiseni tulevikus. Nõnda siis on Seadus olnud meie kasvatajaks Kristuse poole, et me saaksime õigeks usust. Aga et usk on tulnud, siis me ei ole enam kasvataja meelevalla all. Nüüd te olete kõik usu kaudu Jumala lapsed Kristuses Jeesuses, sest kõik, kes te olete Kristusesse ristitud, olete Kristusega rõivastatud. Ei ole siin juuti ega kreeklast, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist, sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses. Kui te olete aga Kristuse päralt, siis te olete järelikult Aabrahami sugu ja pärijad töötuse järgi.

Tänane kirjakohd räägib otsesõnu käsust ja evangeeliumist.

Mis on käsk ehk Seadus? Apostel Pauluse käsitluses pole seadus mingi halb asi, vaid teatud mehhanism, mis näitab inimesele, et ta on Jumala ees süüdi ja peab surema. Rm 3:20 on kirjutatud: „...sest Seaduse kaudu tuleb patutundmine.“ Ja 1Kr 15:56: „Aga surma astel on patt, ent patu vägi on Seadus.“

Kuid läheme sammu tagasi ja vaatame, mida tähendab seadus tavakeeles. Seadus on „kõrgeima riigivõimuorgani normatiivakt“, „üldiselt heaks kiidetud (kohustuslik) toimimisviis, põhimõte v juhtnõr“, „nähtuste objektiivne, oluline, püsiv, üldine ja paratamatu seos“. Seega on seadus miski, mis valitseb kogu inimese olemist ja tema ühiskondlikku elu. Näib, et inimene ei saa seadusest mitte kuidagi vabaks, kuidas ta ka ei püüaks.

Kui ühiskonnas tekivad rahutused valitsevate seaduste vastu, siis tundub alguses, et inimesed saavad vabaks, kuid teame ju ajaloost, kuidas sellised vastuhakud on lõppenud – veelgi suuremate seadusepiirangutega. Ühiskond ei saa lihtsalt ilma seaduseta elada.

Või siis üksikisiku soov võita loodusseadusi: võita ära haigused ja jääda igavesti nooreks. Ka need soovid luhtuvad varem või hiljem, sest inimene on kammitsetud seadustega ega suuda võita surma. Religioosses mõttes tehakse vahet Jumala seaduste ja inimlike seaduste vahel, ehkki vahel võivad need ka kokku langeda. Paulus ütleb Rm 7:22j: „Sisemise inimese poolest ma rõõmustan Jumala Seaduse üle, oma liikmetes näen aga teist seadust, mis sõdib vastu minu mõistuse seadusele ja aheldab mind patu seadusega, mis on mu liikmetes.“

Jumal on seega ilmutanud inimesele, et see hea, mida ta tahab inimesele anda, on võimalik ka seaduse täitmise kaudu. Nt 10 käsku on ju igati mõistuspärane ja sümpaatne ettekirjutus, millest vähemalt seitset viimast, n-õ inimlikku seadust võib käsitleda kui alust ükskõik millisele riigi põhiseadusele.

Inimesele jääb mulje, et kui ta täidab häid Jumala seadusi, siis on ta Jumala ees ka õige ja tema peale ei lange Jumala viha. Võib muidugi küsida, et kas ilmalikus ühiskonnas mõeldakse tõesti Jumala viha peale. Kuid kui hakata uurima põhjusi, miks nt riik nõuab inimestelt seaduste täitmist, siis jõuame lõpuks ikka mingi inimülese kategooriani, nt elu säilitamiseni. Aga mis on elu muud kui Jumala antu!

Eeltoodud Pauluse Rooma kirja mõtteavalduses nimetab ta aga ka teist seadust, mis justkui pole Jumala Seadus, vaid patu seadus ja mis ilmneb inimese liikmetes, inimese ihus. UT kirjade hulgas on mitu nn paturegistrit, millest saame aimu, mis on selle patu seaduse tagajärjed. Paulus ütleb nt Gl 5:19–21: „Lihaliku loomuse teod on ilmsed, need on: hoorus, rüvedus, kõlvatus, ebajumalateenistus, nõidus, vaen, riid, kiivus, raevutsemine, isemeelsus, lõhed, lahknemised, kadetsemine, purjutamised, prassimised ja muu sarnane...“ Tundub küll, et selliste tegude eesmärgiks on kõrvale hiilida Jumala Seadusest, saada sellest vabaks. Inimene, kes hoorab, tahab eirata nt 10 käsu 6. käsku. Kes kadetseb, selle käitumine läheb varem või hiljem vastuollu keeluga varastada, valetunnistust anda või himustada.

Nõnda näeme, et Jumala seadustest kõrvalehiilimine ei vii mitte vabadusse, vaid veel hullemasse orjusse, sest Rm 6:23 järgi on patu palk surm. Aga ka Jumala Seaduse pidamine ei vii meid sihile, sest meie loomuse seadused sõdivad vastu – nagu Paulus ütleb – meie mõistuse seadustele. Ja jäävad lõpuks võitjaks, sest me ei saa oma ihust välja pugeda.

Selline on see inimese närune olukord, millest ta ise välja rabeleda ei suuda. Kuid see ongi punkt, kus Jumal on inimesele appi tulnud. Ja miks appi tulnud? Sest Jumal armastab inimest ja seda armastust ei suuda peatada ka inimese loomuse kalduvus patule.

Meie tänases kirjakohas kirjeldab Paulus seda punkti usu tulekuks. Tegelikult aga ei tähenda see „usu tulek“ midagi muud kui lunastust Kristuses. Otse ütleb ju Paulus selle välja Rm 6:23 teises pooles: „Sest patu palk on surm, aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas.“

Pöörakem tähelepanu meie kirjakohta 27. salmile: „...sest kõik, kes te olete Kristusesse ristitud, olete Kristusega rõivastatud.“ Võib-olla jääb sellest kujundist mulje, et Kristus on nagu mingi jumalik riietuse, mille inimene ristimisel enesele selga saab – justnagu ristimiskleit imiku seljas. Siiski arvab Jukka Thurén, et Paulus mõtleb siin ja sarnastes kohtades mujal inimese sisenemist Kristusesse. Ristitud inimene saab justkui Kristuse üheks liikmeks. Teda ei saa enam Kristusest eristada, nii nagu ei saa kellestki eristada tema ihu liiget, ilma et see liige ei hukkuks.

Niisiis on ristitud inimene Kristuse ülestõusnud ihu liige. Ja nüüd näeme, kuidas sellisel juhul inimesele ei kehti enam seadused, ei suure tähega Jumala Seadus ega väikese tähega loomuse seadus. Sest Jumala Seadust suudab Kristus ju täita täiuslikult, samamoodi ka kõik tema ihu liikmed. Patu seadusest on inimene aga vabaks saanud, sest Kristus on ju patuta.

Ja sellise olukorra kohta kasutabki Paulus tuntud mõtet: „Ei ole siin juuti ega kreeklasi, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist...“ Juut pole kristlasena parem mittejuudist, kuna Moosese seaduste pidamine, nt ümberlõikamine, ei anna juudile mitte mingisugust eelist. Ori olemine pole midagi paremat vaba olemisest, sest vaba võimalus õppida Moosese seadust, mis orjal puudus, ei anna Kristuses vabale midagi juurde. Meheksolemine ei anna eelist naiseksolemise ees ja vastupidi, kuna need eelised, mis Moosese seadusega olid antud meeste, enam ei kehti.

Kuid laiendagem Pauluse imelist mõtet. Ülestõusnud Kristus ei allunud ju ka enam loodusseadustele: ta tõusis surnuist üles, väljus kinnipitseeritud ja kivimürakaga suletud hauakambrist, sisenes suletud ustega ruumi, ilmus Damaskuse teel Saulusele ja on iga päev meie juures kuni maailma ajastu otsani. Miks ei peaks seesama vabadus kehtima ka inimesele, kes on Kristusega rõivastatud?!

Seda mõtet illustreerib ka Pauluse selgitus 1Kr 15:51–57: „Vaadake, ma ütlen teile saladuse: meie kõik ei lähegi magama, aga meid kõiki muudetakse, äkitselt, ühe silmapilguga, viimse pasuna hүүdes, sest pasun hүүab ja surnud äratatakse üles kadumatutena, ning meid muudetakse. Sest see kaduv peab riietuma kadumatusena ja see surelik riietuma surematusega. Aga kui see kaduv riietub kadumatusena ja see surelik riietub surematusega, siis läheb täide sõna, mis on kirjutatud: „Surm on neelatud võidusse! Surm, kus on sinu võit? Surm, kus on sinu astel?“ Aga surma astel on patt, ent patu vägi on Seadus. Aga tänu olgu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!“

Nõnda siis ei valitse Kristusesse ristitud inimest, kristlast mitte ükski seadus. Ja kui me oleme oma elus mures ning meeletu selle tõttu, mis meie surelik ihu ja kaduv materia meile ette kirjutab, siis mõelgem Kristuse peale! Tema on meie pea ihu, mille liikmed me uute loodutena oleme. Ja „ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas.“ (Rm 8:38)

Aamen.